

HED/HMA

Peter Hedegaard Madsen
hed@poulschmith.dk
Direkte +45 72 30 72 86
Mobil +45 25 10 05 50

Marselisborg Gymnasium
Att.: Rektor Kirsten Skov
Birketinget 9
8000 Aarhus C

Notat om håndtering af Langkær Gymnasium

1. INDLEDNING OG BAGGRUND

Marselisborg Gymnasium har den 16. august 2018 anmodet mig om en beskrivelse af mulige modeller for gymnasiets samarbejde med/overtagelse af Langkær Gymnasium sammen med en række øvrige gymnasier (Egaa Gymnasium, Risskov Gymnasium, Århus Statsgymnasium og Aarhus Katedral Skole) alle beliggende i Aarhus Kommune og Region Midtjylland.

Baggrunden derfor er ifølge det oplyste, at Langkær Gymnasiums økonomiske situation er kritisk som følgende af manglende søgning fra elever, hvorfor gymnasiet påtænker at indgå i en fusion med Aarhus Tech som den fortsættende institution. Denne fusion vil have negative økonomiske konsekvenser for Marselisborg Gymnasium og de øvrige gymnasier som følge af bevillingssystemet. Disse oplysninger har jeg lagt til grund for udarbejdelsen af dette notat.

Marselisborg Gymnasium har skitseret en løsning, hvorefter gymnasiet sammen med de øvrige fire gymnasier påtager sig Langkær Gymnasiums forpligtelser i en periode med henblik på at sikre en kontrolleret afvikling af gymnasiet. Det ønskes derved sikret, at en konkurs af Langkær Gymnasium samt de negative økonomiske konsekvenser for de øvrige gymnasier undgås.

Min vurdering af de rejste spørgsmål er alene baseret på ovennævnte faktiske oplysninger.

Grundet den begrænsede tid, jeg har haft til rådighed samt de begrænsede faktiske oplysninger, følger nedenfor i afsnit 2 en overordnet beskrivelse af det retlige grundlag og i afsnit 3 en overordnet beskrivelse af de modeller, der kan overvejes.

Jeg har ikke inden for de givne tidsmæssige rammer haft mulighed for at foretage en udtømmende juridisk analyse af de forskellige handlemuligheder, som måtte foreligge, ligesom min vurdering ikke indeholder en økonomisk konsekvensanalyse af hverken den skitserede model for driftsfællesskab eller de øvrige alternative modeller beskrevet i notatet.

Det anbefales, at der forud for valg, præsentation og implementering af en model indeholdt i dette notat, foretages en nærmere vurdering og konsekvensanalyse af den enkelte models anvendelighed baseret på mere fyldestgørende faktiske oplysninger, herunder navnlig vedrørende Langkær Gymnasiums økonomiske situation og samarbejdet mellem gymnasierne imellem.

2. RETLIGT GRUNDLAG

Marselisborg Gymnasium og de øvrige fire gymnasier er selvejende institutioner inden for den offentlige forvaltning omfattet af lov om institutioner for almengymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse ("gymnasieloven" - lbkg. nr. 236 af 23. marts 2018), jf. gymnasielovens § 1, stk. 5.

Gymnasiernes forhold reguleres desuden i en vedtægt, jf. gymnasielovens § 1, stk. 5, der baserer sig på en standardvedtægt udarbejdet af undervisningsministeriet. Jeg har fundet og gennemgået vedtægterne for Langkær og Marselisborg Gymnasium til brug for udarbejdelsen af dette notat.

Gymnasierne kan som selvejende institutioner inden for den offentlige forvaltning alene påtage sig forpligtelser og udøve aktiviteter, der har hjemmel i lov og vedtægterne for det pågældende gymnasium, jf. det forvaltningsretlige legalitetsprincip.

Afgørende for, hvilke modeller der kan bringes i anvendelse i en situation som den foreliggende, er således, hvilke muligheder gymnasierne lovgivningsmæssigt har for at påtage sig forpligtelser for hinanden, herunder i form af en kollektiv form af kontrolleret afvikling af Langkær Gymnasium.

Jeg har i pkt. 3 og 4 nedenfor beskrevet de konkrete bestemmelser i gymnasieloven.

3. DRIFTSFÆLLESSKAB OG KONTROLLERET AFVIKLING

Af gymnasielovens § 2, stk. 1, fremgår, at gymnasierne efter aftale med andre gymnasier kan varetage nærmere bestemte administrative opgaver for en eller flere af disse andre gymnasier. Det fremgår af forarbejderne til denne bestemmelse (lovforslag nr. 183 af 29. marts 2006), at det bl.a. drejer sig om tekniske støttefunktioner, samt at der for varetagelsen af opgaverne skal betales et vederlag, der skal følge reglerne om indtægtsdækket virksomhed i budgetvejledningen.

Ministeren har med hjemmel i bestemmelsen fastsat nærmere regler om de administrative samarbejder mellem institutionerne, jf. bkg. nr. 1771 af 22. december 2016. Af bekendtgørelsens § 3, stk. 2, fremgår, at der skal indgås en skriftlig samarbejdsaftale mellem gymnasierne, som er i overensstemmelse med standardsamarbejdsaftalen optrykt som bilag 1 til bekendtgørelsen.

Marselisborg Gymnasium og de øvrige gymnasier kan derfor med hjemmel i lovens § 2, stk. 1, overtage specifikke administrative opgaver for Langkær Gymnasium mod betaling af et vederlag, der skal fastsættes i overensstemmelse med reglerne for indtægtsdækket virksomhed.

Der er derimod efter min opfattelse ikke den fornødne sikre hjemmel i bestemmelsen til at etablere et egentligt driftsfællesskab, hvor den samlede drift for Langkær Gymnasium varetages i fællesskab af de øvrige gymnasier, og hvor de øvrige gymnasier f.eks. dækker et løbende driftsunderskud hos Langkær Gymnasium.

Tilsvarende vil Marselisborg Gymnasium og de øvrige gymnasier næppe med hjemmel i bestemmelsen kunne påtage sig Langkær Gymnasiums forpligtelser samlet set og herefter foretage en kontrolleret afvikling svarende til den model, der anvendes af Finansiell Stabilitet for håndtering af nødlidende pengeinstitutter.

Jeg kan ikke udelukke, at Langkær Gymnasium vil kunne opnå en række besparelser og effektiviseringsgevinster ved en lade én eller flere af de øvrige gymnasier varetage specifikke administrative opgaver på vegne af Langkær Gymnasium, selvom Langkær Gymnasium skal betale et vederlag herfor.

Baseret på de foreliggende oplysninger om Langkær Gymnasiums økonomiske situation, er det dog min vurdering, at det ikke vil være tilstrækkeligt til at begrænse de langsigtede konsekvenser af den nuværende økonomiske situation på Langkær Gymnasium.

Nedenfor i pkt. 4.1- 4.4 følger en nærmere beskrivelse af de øvrige modeller, der med hjemmel i loven herudover kan overvejes med henblik på at opnå de konsekvenser, der er beskrevet i pkt. 1 (konkurs og bevillingsmæssige konsekvenser).

4. MULIGE ALTERNATIVE MODELLER TIL OVERVEJELSE

4.1 Model 1 – Fusion

En mulig model er at fusionere Langkær Gymnasium med ét af de øvrige gymnasier som fortsættende gymnasium, hvorved Langkær Gymnasium vil ophøre med at eksistere som selvstændigt gymnasium.

I henhold til gymnasielovens § 6, stk. 1, kan ministeren efter indstilling fra bestyrelserne for to gymnasier, der ønskes sammenlagt, godkende, at de sammenlægges til én institution. Med hjemmel i denne bestemmelse vil Langkær Gymnasium således kunne sammenlægges med et andet gymnasium, f.eks. Marselisborg Gymnasium.

Ved sammenlægningen opløses Langkær Gymnasium uden likvidation ved overdragelse af sine aktiver, passiver, rettigheder og forpligtelser til det fortsættende gymnasium.

En sådan sammenlægning kan gennemføres uden indhentelse af samtykke fra kreditorerne, jf. gymnasielovens § 6, stk. 4, idet det gymnasium, der overtager Langkær Gymnasium, succederer i Langkær Gymnasiums retsstilling.

Derved sikres det, at der ikke sker indskrænkning i de eksisterende rettigheder eller eventuelle berettigede forventninger om ydelser fra institutionen. Formålene i de sammenlagte gymnasier skal endvidere opfyldes på samme måde som før sammenlægningen, jf. herved også gymnasielovens § 6, stk. 3.

Efter en fusion kan den fortsættende institution foretage frasalg og/eller afvikling af aktiver og aktiviteter, der ikke måtte anses for hensigtsmæssige at bevare fremadrettet.

En række betingelser skal være opfyldt, førend en fusion kan gennemføres. Der skal således udarbejdes følgende dokumenter, der skal indsendes til ministeren med henblik på ministerens godkendelse af fusionen, jf. herved principperne i § 2, stk. 1-2, i bkg. nr. 929 af 19. november 2002 om sammenlægning og spaltning af visse uddannelsesinstitutioner:

- 1) En redegørelse for sammenlægningen, hvori sammenlægningen forklares og begrundes under henvisning til blandt andet dens perspektiver i forhold til opgavevaretagelsen samt dens økonomiske og administrative perspektiver.

Redegørelsen skal særligt indeholde en undersøgelse af overensstemmelsen mellem de vedtægtsmæssige formål i de selvejende institutioner, der deltager i sammenlægningen, samt eksistensen af aktuelle rettigheder og berettigede forventninger om ydelser fra en eller flere af de deltagende institutioner.

Endvidere skal redegørelsen indeholde et udkast til vedtægter for den fortsættende institution. Redegørelsen skal endvidere indeholde oplysning om eventuelle aftaler mellem de deltagende institutioner om en bestemt anvendelse af midler i den fortsættende institution. Redegørelsen skal underskrives af bestyrelserne i de deltagende institutioner i forening.

- 2) En revideret, fælles regnskabsopstilling, der udviser samtlige aktiver og passiver i hver af institutionerne, de reguleringer, som overtagelsen antages at ville medføre, samt udkast til en åbningsbalance for den fortsættende institution.
- 3) En revideret resultatopgørelse, anlægsoversigt og balance for hver af de institutioner, der skal sammenlægges, for den forløbne del af det løbende regnskabsår forud for den under nr. 2 nævnte åbningsbalance.
- 4) En erklæring fra revisorerne om, hvorvidt kreditorerne i de to gymnasier, der deltager i sammenlægningen, må antages at være tilstrækkelig sikrede efter sammenlægningen.

Ministeren kan desuden foreskrive særlige betingelser for godkendelse, jf. principperne i bekendtgørelsens § 2, stk. 3. Når fusionen er gennemført, vil Langkær Gymnasium automatisk anses for opløst.

4.2 Model 2 – Spaltning

En anden mulig model er, at Langkær Gymnasium spaltes i flere enheder, hvorved aktiver, passiver, rettigheder og forpligtelser, der knytter sig til den enkelte enhed, overdrages til et gymnasium, der deltager i spaltningen.

Ved en sådan spaltning i flere enheder vil flere af de fem gymnasier således kunne overtage dele af Langkær Gymnasiums aktiver, passiver, rettigheder og forpligtelser.

I henhold til gymnasielovens § 6, stk. 2, kan Undervisningsministeren efter indstilling fra bestyrelsen for Langkær Gymnasium godkende en sådan spaltning af gymnasiet. Ministeren skal samtidig godkende vedtægterne for den sammenlagte institution.

En sådan spaltning kan ligesom en fusion gennemføres uden indhentelse af samtykke fra kreditorerne, jf. lovens § 6, stk. 4, idet de gymnasier, der overtager aktiver, passiver, rettigheder og forpligtelser fra Langkær Gymnasium, succederer i Langkær Gymnasiums retsstilling.

Derved sikres det, at der ikke sker indskrænkning i de eksisterende rettigheder eller eventuelle berettigede forventninger om ydelser fra Langkær Gymnasium. Formålene i det spaltede og modtagne gymnasium skal endvidere opfyldes på samme måde som før spaltningen, jf. herved også gymnasielovens § 6, stk. 3.

En række betingelser skal være opfyldt, førend en spaltning kan gennemføres. Der skal således udarbejdes følgende dokumenter, der skal indsendes til ministeren med henblik på ministerens godkendelse af spaltningen/spaltningerne, jf. herved principperne i § 6, stk. 1-2, i bkg. nr. 929 af 19. november 2002 om sammenlægning og spaltning af visse uddannelsesinstitutioner:

- 1) En redegørelse for spaltningen, hvori spaltningen forklares og begrundes under henvisning til blandt andet dens perspektiver i forhold til opgavevaretagelsen samt dens økonomiske og administrative perspektiver.

Redegørelsen skal særligt indeholde en undersøgelse af overensstemmelsen mellem de vedtægtsmæssige formål i de gymnasier, der deltager i spaltningen, samt eksistensen af aktuelle rettigheder og berettigede forventninger om ydelser fra en eller flere af de deltagende gymnasier.

Endvidere skal redegørelsen indeholde udkast til vedtægter for de fortsættende gymnasier. Redegørelsen skal indeholde oplysning om eventuelle aftaler mellem de deltagende gymnasier om en bestemt anvendelse af midler i den eller de modtagne gymnasier. Redegørelsen skal underskrives af bestyrelserne i de deltagende gymnasier i forening.

- 2) En revideret, fælles regnskabsopstilling, der udviser samtlige aktiver og passiver i hver af institutionerne, de reguleringer, som overtagelsen antages at ville medføre, samt udkast til åbningsbalance for hver enkelt af de fortsættende gymnasier, som deltager i spaltningen, udarbejdet i overensstemmelse med de regler om regnskabsaflægelse, der følger af lovgivningen. Datoen for åbningsbalancen må ikke ligge mere end 6 måneder forud for spaltningsredegørelsens underskrivelse.
- 3) En revideret resultatopgørelse, anlægsoversigt og balance for hver af de gymnasier, der deltager i spaltningen, for den forløbne del af det løbende regnskabsår forud for den under nr. 2 nævnte åbningsbalance.
- 4) Erklæring fra revisorerne i de bestående institutioner om, hvorvidt kreditorerne i det enkelte gymnasium, der deltager i spaltningen, må antages at være tilstrækkelig sikrede efter denne.

Ministeren kan desuden foreskrive særlige betingelser for godkendelse, jf. principperne i bekendtgørelsens § 6, stk. 3.

Når spaltningerne er gennemført, vil Langkær Gymnasium automatisk anses for opløst, såfremt samtlige aktiver, passiver, rettigheder og forpligtelser er blevet fraspaltet. Opretholdes der aktiver eller aktiviteter i en form, så selve institutionen opretholdes som en selvstændig juridisk enhed, kan denne efterfølgende likvideres i henhold til de gældende vedtægter.

4.3 Model 3 – Samarbejde

En tredje model, der kan overvejes, er, om gymnasierne med hjemmel i lovens bestemmelser om forpligtende samarbejder mellem institutioner kan indgå i et samarbejde med Langkær Gymnasium, der bevirker, at Langkær Gymnasium kan afvikles over nogle år.

Samarbejdet skal således indebære, at de øvrige gymnasier reelt overtager de væsentligste undervisningsforpligtelser, hvorved Langkær Gymnasium kan nedlægges eller likvideres, når der ikke er grundlag for at opretholde institutionens eksistens som selvejende institution.

I henhold til gymnasielovens § 13, stk. 1, jf. § 10, stk. 1, skal gymnasierne indgå i et forpligtende samarbejde med øvrige institutioner der udbyder uddannelser til almen studentereksamen eller uddannelsen til hf-eksamen om koordinering af den samlede indsats i regionen. Et sådant pligtmæssigt samarbejde er allerede etableret i regi af Region Midtjylland og de gymnasier, der er etableret i regionen.

Samarbejdet indgås for at sikre sammenhæng i udbuddet af ungdomsuddannelser, herunder for så vidt angår den geografiske placering af udbuddet og kapaciteten på uddannelserne, med henblik på, at der er et tilstrækkeligt og varieret uddannelsesstilbud til alle unge og voksne i regionen.

Det forpligtende samarbejde skal omfatte alle institutioner, der er godkendt til at udbyde uddannelsen til almen studentereksamen eller uddannelsen til hf-eksamen inden for et geografisk område, der i forhold til uddannelsesstederne ligger i en passende geografisk afstand fra de unge uddannelsessøgendes bopæl, jf. gymnasielovens § 14, stk. 1.

Samarbejdet omfatter koordineringen af institutionernes kapacitet, udbud af studieretninger, valgfag og elevfordeling, jf. gymnasielovens § 14, stk. 2.

Regionsrådet godkender efter indstilling fra institutionerne de forpligtende samarbejder.

Hvis regionsrådet finder det nødvendigt af hensyn til opfyldelsen af institutionernes forpligtelser, kan rådet desuden påbyde bestemte institutioner at indgå i et forpligtende samarbejde med hinanden, jf. lovens § 14, stk. 3. Med hjemmel i denne bestemmelse vil regionsrådet således konkret kunne skønne, at der skal indgås et forpligtende samarbejde mellem de seks gymnasier, herunder Langkær Gymnasium.

Af lovens § 14, stk. 5, fremgår det, at finansieringen af det forpligtende samarbejde påhviler de deltagende institutioner.

Bestemmelserne i lovens §§ 13 samt 14 om indgåelse af forpligtende samarbejde ses at have til formål at sikre koordineringen af institutionernes kapacitet og elevfordeling ud fra betragtninger om institutionernes tilgængelige kapacitet og ressourcer.

Bestemmelserne ses derved ikke at have til formål, at gymnasierne skal kunne indgå i samarbejder, der medfører, at ét bestemt gymnasium – hér Langkær Gymnasium – skal kunne modtage finansiering fra de øvrige fem gymnasier, således at Langkær Gymnasium har tilstrækkelig likviditet og økonomisk formåen til at kunne afvikles solvent over nogle år.

Ved gymnasielovens § 14, stk. 5, er gymnasierne dog tillagt kompetence til at træffe beslutningen om finansiering af samarbejder.

Det kan således ikke på det foreliggende grundlag helt udelukkes, at gymnasierne med hjemmel i bestemmelsen kan indgå et samarbejde, der muliggør en tilstrækkelig finansiering af Langkær Gymnasiums aktiviteter over nogle år til, at gymnasiet kan afvikles solvent.

Grundet de usikkerheder, der vil være forbundet med modellens anvendelse, anbefaler vi, at gymnasierne forud for en anvendelse af denne model indgår i en nærmere dialog med Undervisningsministeriet samt Regionsrådet om mulighederne for at anvende modellen.

4.4 Model 4 – Nedlæggelse

En fjerde og sidste model, der kan overvejes, er at anmode Undervisningsministeren om godkendelse til at nedlægge institutionen med vilkår, der overlader den fortsatte drift af visse gymnasiale uddannelser til øvrige gymnasier i regionen.

Det følger således af gymnasielovens § 5, stk. 1, at Undervisningsministeren efter høring af bestyrelsen for Langkær Gymnasium kan nedlægge gymnasiet, *”hvis der ikke længere er behov for institutionen, eller hvis institutionen på grund af sin økonomiske situation skønnes uegnet til at fortsætte sin virksomhed”*.

Samtidig følger det af bestemmelsen i § 5, stk. 2, at Undervisningsministeren *”kan fastsætte vilkår for nedlæggelsen af institutionen”*.

Forudsat, at Langkær Gymnasium på grund af sin økonomiske situation må skønnes uegnet til at fortsætte sin virksomhed, men gymnasiet fortsat er solvent, vil Langkær Gymnasium på baggrund af denne bestemmelse kunne nedlægges af ministeren uden at skulle begæres konkurs.

Undervisningsministeren kan i den forbindelse fastsætte vilkår for nedlæggelsen, herunder særligt i relation til fordelingen af gymnasiets aktiver og forpligtelser og ikke mindst gymnasiets elever og lærerbestand.

Vælges denne løsningsmodel, er det en forudsætning, at Langkær Gymnasium nedlægges efter proceduren i gymnasiets vedtægter og gymnasielovens § 5.

Langkær Gymnasium vil således skulle nedlægges ved Undervisningsministerens beslutning – og på dennes eventuelt fastsatte vilkår – efter en forudgående høring af gymnasiets bestyrelse, og efter en egentlig likvidationsprocedure, som forestås at et likvidationsudvalg bestående af tre bestyrelsesvalgte medlemmer. Efter nedlæggelsen vil en eventuel resterende formue tilfalde statskassen.

5. AFSLUTTENDE BEMÆRKNINGER

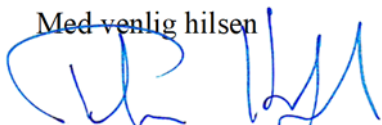
Der består efter min opfattelse og vurdering flere forskellige retlige modeller for håndtering af den foreliggende situation, der af hensyn til både Langkær Gymnasium, de ansatte, eleverne og de øvrige gymnasier bør afdækkes og vurderes, før der træffes en beslutning, der kan have betydelige negative konsekvenser for de øvrige gymnasier.

På baggrund af ovenstående er det således min vurdering, at mulighederne for at anvende følgende fire modeller kan og bør undersøges nærmere, idet det samtidig præciseres, at samtlige fire modeller kræver en forudgående inddragelse af regionsrådet og/eller Undervisningsministeren for at kunne implementeres:

- Model 1 hvorefter Langkær Gymnasium indgår i en fusion med ét af de øvrige gymnasier, hvorefter Langkær Gymnasiums aktiver og passiver samt rettigheder og forpligtelser som helhed overdrages til det pågældende gymnasium.
- Model 2 hvorefter Langkær Gymnasium spaltes i to eller flere dele, og to eller flere af de øvrige gymnasier overtager aktiver og passiver samt rettigheder og forpligtelser i de spaltede enheder.
- Model 3 hvorefter der indgås en samarbejdsaftale mellem Langkær Gymnasium og de øvrige gymnasier, i henhold til hvilken der aftales en sådan finansiering, at Langkær Gymnasium, at gymnasiet kan afvikles solvent hen over nogle år.
- Model 4 hvorefter Undervisningsministeren træffer beslutning om nedlæggelse af Langkær Gymnasium.

Jeg bistår gerne med en nærmere vurdering af modellernes anvendelighed.

Med venlig hilsen

Advokatfirmaet Poul Schmith

Peter Hedegaard Madsen

– Partner, Advokat (H)